

جوانان و موسیقی

توجه و علاقه روز افزون بآموختن موسیقی مطلب تازه‌ای در تعلیمات کشورهای مترقی نیست. تعلیم موسیقی سالها است در اکثر مدارس کشورهای جهان معمول بوده است ولی تاکنون آنطور که باید به‌جذب سحرانگیز و اثر تربیتی و روانی موسیقی در جوانان توجه نمیشد. اکنون ثابت شده است که مطالب درس موسیقی اگر شامل نکات جالبی باشد میتواند توجه جوانان را بحد اکثر بخود جلب کند و در نتیجه باعث شود که جوانان بانهایت اشتیاق و علاقمندی حتی اوقات فراغت خود را صرف تمرینهای اضافی نمایند. بدین ترتیب تعلیم صحیح موسیقی موجب تأثیرات فوق‌العاده‌ای در سرنوشت جوانان میشود.

از اثرات دیگر موسیقی بر روی جوانان ایجاد و پیدایش روح همکاری در بین آنان جهت دست یافتن بمقاصد و نتایج مطلوب میباشد. پشتیبانی و استقبال والدین و مربیان مدارس و معلمان از تشکیل و توسعه درس موسیقی و کمکهای مالی آنان باعث خواهد شد که حتی دانش آموزانی که وضع مالی خوبی ندارند بتوانند در مدرسه عملاً و نظراً با هنرموسیقی آشنا شوند. و از اثر تربیتی و روانی آن برخوردار گردند. استقبال و پشتیبانی از کلاسهای موسیقی و در نتیجه توسعه هنرموسیقی باعث خواهد شد که در هر مدرسه ارکستر سنفونی و گروه خوانندگان

آوازوتك نوازان درسازهای مختلف بتوانند هنر نمائی کنند و همیشه بر نامه‌های متنوعی برای خود ووالدین وحتی میهمانان خارج از آموزشگاه اجرا نمایند و در نتیجه شخصیتی جامع‌الاطراف یابند. مدرسه میتواند باعث شود که جوانان با آثار مصنفین قدیم و جدید و موسیقیدانهای بنام دنیا آشنائی حاصل کنند و با حرارت و علاقه با موسیقی حال و گذشته مملکت خود و سایر ممالک جهان روبرو گردند و باین ترتیب ادراک و عشق ابدی از موسیقی در نهاد خود بودیعت گذرانند. گرچه موسیقی برای جوانان مفرح است ولی آنها آنرا جدی تلقی میکنند و از هماهنگ شدن با دیگران و اجرای سهم خود بنحوشایسته رضایت خاطر احساس میکنند.

مربیان موسیقی باید بگروه خوانندگان و تك نوازان و شرکت کنندگان در ارکستر وحتی طرفداران موسیقی سبك و رقص و نوازندگان و خوانندگان آن بیک چشم نگاه کنند و بهمه آنان با علاقه و با صمیمیت كمك کنند و آنانرا رهبری نمایند. با وجودیکه موسیقی را به جوانان بخاطر ارزشهای فرهنگی، اجتماعی و آموزشی آن تعلیم میدهند معذالك در بین شاگردان کسانی هستند که آنرا وسیله تأمین و معاش خویش قرار خواهند داد چنانکه بعدها افراد نامبرده را میتوان در ارکستر سنفونی شهر، در گروه آواز جمعی، و رادیو و تلویزیون و سایر مؤسسات هنری مشاهده نمود و یا تعدادی از آنان شغل معلمی موسیقی در مدارس و سایر مراکز را انتخاب خواهند کرد. آنچه ذکر شد در هر آموزشگاهی اعم از بزرگ یا کوچک قابل اجرا است فقط برای اجرای این طرح وجود مربیان لایق و از خود گذشته و مسئولین دلسوز و همکاری خانه با مدرسه لازم است تا عشق بموسیقی را بتوان در جوانان بوجود آورد.

پیشرفت موسیقی در دبیرستان با سلیقه‌های مختلف جوانان در موسیقی بستگی دارد. شرکت در گروه‌های موسیقی تأثیر عمیق روی جوانان باقی میکذارد. جوانان علاقه دارند که بموسیقی گوش فرادهند، آواز بخوانند، بنوازند و یا آنرا برشته تحریر در آورند. موسیقی با سبکهای گوناگون آن برای دانش-آموزان شیرین است و در آنها تأثیر میکند. شرکت تعداد بیشمار جوانان در

گروه‌های مختلف موسیقی و آواز جمعی نشان دهنده علاقه و آمادگی آنان برای فراگرفتن موسیقی است. ذوق جوانان به موسیقی در آموزشگاه پیدانمیشود بلکه این ذوق پیشتر از آن از همان اوان کودکی و طفولیت در آنان موجود است. امروزه در نتیجه تحقیقاتی که توسط «سازمان ملی آموزشی» در مورد «موسیقی در مدارس عمومی» انجام گرفته است ثابت شده که موسیقی با سایر مواد درسی مانند ادبیات، ریاضیات، ورزش و زبانهای خارجی و سایر مواد دیگر درسی ارتباط بسیار نزدیکی داشته و فراگیری موادهای مزبور را سهل‌تر و ساده‌تر میکند.

موسیقی لازمه زندگی جوانان است و وسیله‌ای است برای شناساندن شخصیت و تقویت روح آنان. استقبال و پشتیبانی از جوانانی که به موسیقی علاقمند هستند ممکن است باعث شود که تعدادی از آنان رشته خود را موسیقی انتخاب و در نتیجه در توسعه فرهنگ نقش مؤثری ایفا کنند. ایجاد مقررات صحیح و برنامه‌های جالب میتواند وسیله اخذ نتیجه مطلوب از کار این افراد محسوب شود. این افراد میتوانند در ردیف موسیقی‌دانهای بزرگ درآیند و از طرفی بی‌توجهی در پرورش استعدادهاى آنها ممکن است آنانرا نسبت به موسیقی بی‌تفاوت و بی‌علاقه سازد. لذا از کار آنان باید قدردانی شود تا بتوانند بنحو شایسته و ارزنده‌ای استعدادهاى خود را که بهترین وسیله پیشرفت فرهنگی يك کشور میباشد بجامعه عرضه دارند.

موسیقی برای عده‌ای از جوانان يك نوع درمان نیز محسوب میشود و وسیله خواهد شد تا در زندگی ماشینی و یکنواخت کسل‌کننده آنان تغییرات مطلوبی ایجاد شود. موسیقی برای آنها وسیله روح بخشیدن و شورانگیز ساختن زندگی است و بنابراین باید در آموزشگاه‌ها به آموزش موسیقی توجه کامل شود.

وقتی مواد درسی حاوی مطالب جالب و ارزنده‌ای باشد شاگردان حتی حاضرند از اوقات تفریح خود نیز برای اشتغال بدان صرف نظر کنند و این مطلب در مورد موسیقی بیشتر صدق میکند چنانکه در بازدید یکی از دبیرستانهای «ایندیانا» گزارش داده شده که: اثر شگفت‌انگیز موسیقی بر روی نوجوانان و علاقه آنان به موسیقی

بجودی بوده که آنها اغلب هنگام صرف غذا نیز دست از تمرین بر نمی‌داشتند. ناگفته نماند که برای چنین شاگردانی همه نوع وسایل از قبیل معلمان باتجربه و آزموده، وسایل کار و آلات موسیقی و از همه مهمتر برنامه‌های صحیحی برای هر دوره و سنین مختلف آماده و مهیا بوده است. گذشته از این آنان از حمایت و تشویق پدران و مادران خویش نیز برخوردار بوده‌اند چنانچه اولیا با تشکیل انجمنی بنام «اجتماع والدین» فرزندان خود را تشویق و حمایت و کمک می‌کنند و وسایل لازم را تهیه و در مقابل وجه بسیار ناچیزی در اختیار شاگردانی که توانائی خرید آلات موسیقی برای تمرین ندارند می‌گذارند.

مسلم است که با چنین شرایطی نتایج بدست آمده از موسیقی مدارس بیش از حد انتظار و تصور عالی بوده و انعکاس شگفت‌انگیز آن بصورت شاهکارهایی در فستیوالها و جوامع هنری جلوه‌گر شد و نیز بعضی از چنین شاگردان بعد از دوران مدرسه موسیقی را بهترین وسیله برای تامین معاش و گذران زندگی خویش قرار دادند.

برای تقویت علاقه جوانان بموسیقی مدرسه اقدامات مفیدی صورت گرفته که مختصراً عبارتند از :

- ۱- قبول کردن موسیقی به عنوان يك درس اصلی در برنامه مدارس و پی بردن باین حقیقت که تعلیم آن کاری مشکل و پیچیده است.
- ۲- ایجاد کلاسهای جهت شناساندن سازهای مختلف موسیقی بشاگردان.
- ۳- تشکیل کلاسهای عالی و پیشرفته برای تعلیم بمعلمان موسیقی.
- ۴- ایجاد و توسعه سازمانی بنام «کنفرانس ملی جویندگان موسیقی».

استعدادها و سلیقه‌های متفاوت نوجوانان در موسیقی

مسلمانان در میان شاگردان استعدادها و علائق گوناگون در انواع موسیقی مشاهده میشود.

- ۱- آماتورهای جدی : تعداد بسیار کم ولی ارزنده‌ای از شاگردان آماتورها هستند که دارای قریحه فراوان و قابلیت یادگیری زیاد جهت کسب و تحصیل موسیقی در درجات عالیتر و بالاتری میباشند در واقع موسیقی لازمه

زندگی آنهاست و از بین همینهاست که موسیقیدانان حرفه‌ای برمیخیزند که فعالیت آنان در رشد و توسعه اجتماع بسیار موثر است.

۲- طرفداران موسیقی تفریحی و دسته جمعی: گروه زیادی از شاگردان هم طرفدار موسیقی تفریحی و دسته جمعی هستند اینها اغلب دارای استعدادهای متوسط در موسیقی هستند و موسیقی را به عنوان وسیله‌ای برای فرار از زندگی ماشینی و کسل کننده و شورانگیز ساختن آن میدانند. برای آنها موسیقی بالاتر از هنر و بصورت يك وظیفه اجتماعی و یا درمان بخش دردها میباشد.

۳- استعدادهای ناشناخته - در هر مدرسه‌ای درصدی از نوجوانان وجود دارند که از نظر موسیقی ممکن است آنها را ناشناخته‌ها نامید. اما با آزمایشی میتوان اولاً به وجود استعدادهای ناشناخته پی برد ثانیاً علل شکست یا بی توجهی و شرکت نداشتن آنها را در فعالیتهای موسیقی مدرسه کشف نمود. مسلمانان داشتن زمینه موسیقی یا تجربیات تلخ از موسیقی دوران دبستان یا تنبلی و بیحالی و ترس خود آنان موجب عدم موفقیت آنها را فراهم آورده است از اینجهت برای جلب توجه آنان به موسیقی مدرسه باید برنامه صحیحی برای موسیقی مدرسه در نظر گرفت و آنرا گسترش داد و از دوران ابتدائی به پرورش و تقویت استعدادهای پرداخت. هرگاه در مدرسه‌ای درصد زیادی از شاگردان نسبت بامکانات موجود در موسیقی و انواع مختلف آن بی تفاوت باشند تجدید نظر در آن برنامه ضروریست.

نتایج موسیقی در زندگی مدرسه‌ای:

۱- تماس با هنر موسیقی و شاکارهای آن موجبات زندگی موفق و ارزنده تری را مهیا میسازد.

۲- شرکت در فعالیتهای موسیقی مدرسه بعنوان يك سولیت یا عضوی از يك گروه وسیله شهرت و شناخته شدن با اجتماع میشود در ضمن این تمرینهای جمعی روح همکاری و قدرت شکیبائی نوجوانان را بیشتر میسازد.

۳- موسیقی عاملی برای پرورش افراد حساس و ظریف طبع و صالح و خوب میباشد و بوسیله شرکت در فعالیتهای مدرسه و اجتماع فرصتی برای خدمت بدمدرسه

واجتماع فراهم میشود.

۴- موسیقی تفریح مطبوعی است و نباید منحصر به سمفونی باشد تا بتواند فعالیت‌های شادی بخش و مفرحی را فراهم آورد بلکه ساده‌ترین آلات موسیقی مانند سازدهنی، سه‌تارها و آوازی، اتوهارپ، گرام و آلات ریتمیک در مبارزه با کمبودهای نوجوانان توانسته‌اند ارزش خود را ثابت کنند و موثر باشند.

۵- دستورات و راهنمایی‌های موسیقی میتواند تاثیر زیادی در سلامت جسم و روح داشته باشد چنانکه «موسیقی درمانی» که از برنامه موسیقی مدرسه منتج میشود کمک موثری در روبرو شدن جوانان با هیجانات و مشکلات روحی زندگی میباشد.

۶- شرکت در فعالیت‌های موسیقی مدرسه و کار کردن با معلمان و سایر شاگردان باعث میشود نوجوان استعداد موسیقی خود را در مقایسه با سایرین بهتر ارزشیابی کند.

۷- آشنا شدن با موسیقی مدرسه وسیله‌ای برای تامین مخارج مدرسه‌ای و کمک به هزینه خانواده از طریق کار تمام روز یا نصف روز میباشد.

۸- موسیقی مدرسه فرصتی برای توسعه استعدادهای خلاقه فراهم میسازد.

نتایج موسیقی از زندگی خانوادگی و اجتماعی :

۱- ایجاد زندگی مرفه‌تر و بهتر و وسیله‌ای برای تامین معاش در حالیکه امروزه مردم با جنبه‌های خسته‌کننده و ماشینی و تخصصی امور سروکار دارند تامین زندگی از اینراه موضوع فوق‌العاده مهمی است.

۲- وسیله باارزشی برای ساعات تفریح - موسیقی يك هنر است و برای هر کس چیزی عرضه میکند بدون اینکه سن، نژاد، رنگ و یا وضع مالی در نظر قرار گیرد و از طریق مختلف یعنی شرکت در فعالیت‌های موسیقی ادراک و استماع و یا اجرای برنامه‌های فردی هم باعث همکاری افراد با یکدیگر و هم حفظ روحی آنها میشود.

۳- علاقه و توجه به موسیقی میتواند مثل يك علاقه معمولی پیوند مناسبی بین افراد يك فامیل و یا همسایگان و افراد مختلف اجتماع ایجاد نماید که این پیوستگی

از طریق شرکت در دسته‌های کر کلیسا، فعالیتهای موسیقی صنعتی و کنسرتها محکمتر میشود.

طرح برنامه‌های موسیقی برای همه افراد: این موضوع مورد توافق عموم است که موسیقی يك احتیاج اولیه زندگی در دنیای امروز است بهمین جهت موسیقی نباید تنها وسیله سرگرمی در مدرسه و اجتماع باشد بلکه جنبه آموزشی و علمی آن باید مورد توجه قرار گیرد بنا بر این مسئولیت طرح برنامه‌های موسیقی باید بین تمام مدارس تقسیم شود و معلم موسیقی، معلمان سایر مواد درسی، کارکنان مدرسه، والدین و راهنمایان اجتماع همه در طرح و اجرای يك برنامه عملی و قابل اجرا کمک و تشریک مساعی کنند.

مرحوم «راسل مورگان» رئیس تعلیمات موسیقی مدارس دولتی کلیولند اوهایو نظریه خود را در لزوم طرح ریزی برنامه موسیقی برای جوانان بشرح زیر بیان می‌کند: بدون شك یکی از مهمترین مراحل تعلیم موسیقی پرورش ادراک و احساسات مختلف و گوناگون است. ما در موسیقی با ادراک و احساسات زیبایی که فکر قاصر از تصور آنها و کلمات عاجز از توصیف آنهاست وابستگی پیدا میکنیم. در هر فردی عطش موسیقی وجود دارد و اگر هنر قدرت داشت که شخص را از حدود زندگی مادی بالاتر ببرد از ناامیدی و تلخیهای بسیاری از زندگیها جلوگیری میشد.

شناسائی موسیقی بطور عملی: هرگاه انتظار ما از موسیقی هماهنگی آن با احتیاجات مختلف نوجوانان و تامین خواسته‌های آنان باشد لازمست که آنرا بعنوان یکی از قسمتهای قابل اجرا و منظم در برنامه مدرسه بگنجانیم. شناسائی و قبول موسیقی به عنوان جزئی از برنامه مدرسه توسط نشریه سازمان ملی قوانین دبیرستانها بنام «بولتین» منتشر شد مقاله‌ای از این مجله به بحث درباره اجرا و تاثیر موسیقی در دبیرستان اختصاص داده شده و ضمن گزارشی نکات زیر را برای توسعه برنامه‌ها تاکید می‌نماید.

۱- شناسائی هر هنری به عنوان يك انضباط فرهنگی و پیشنهاد کلاسهای مختلفی که با احتیاجات گوناگون و درك هر شاگردی هماهنگی داشته باشد.

۲- داخل نمودن هنردرکلیه دروس مانند قطعات ادبی - رقص - هنر و موسیقی در تاریخ ادبیات و غیره.

۳- تجربه در اجرای برنامه و قدرت خلق که بوسیله شرکت در دسته‌های موسیقی مدرسه، گروه‌های کر، تاتر، اپرت و نشریات حاصل میشود.

۴- استفاده از منابع هنری اجتماع و تأثیرات آن برای کامل نمودن برنامه مدرسه مثل شرکت یافتن در کنسرتها، سخنرانیها، نمایشگاهها.

موسیقی و هدفهای عام‌المنفعه آن: بهر شاگردی با توجه به علاقه و استعداد او باید فرصتهای زیر داده شود.

۱- توسعه مهارتها در موسیقی از طریق شرکت در بعضی برنامه‌های هنری بطور فردی یا دسته جمعی یا توسعه و خلق موسیقی خود ساخته.

۲- ایجاد حس انتقاد از موسیقی جاز، رقصهای ملی، موسیقی مدرن، نمایشی و روشهای اصلی موسیقی جدی.

۳- ایجاد و پرورش حس مسئولیت در برابر از عقاید انتقادی برای پیشرفت موسیقی در اجتماع که شامل پیشنهادات به رادیو، تلویزیون و برنامه‌های زنده میباشد.

۴- کسب اطلاعاتی در موسیقی مانند: تاریخ موسیقی، فرم و ساختمان موسیقی، چگونگی صدا و سایر مشخصات مختلف موسیقی و زمینه‌های مختلف صدای افراد، نقش آهنگسازان در دوره‌های مختلف تاریخ و ارتباط موسیقی با علوم، ریاضیات و ادبیات.

۷- ایجاد علاقه و فراهم ساختن تجربه و تمرین در نوعی از موسیقی مدرسه و سالهای بعد از قبیل شرکت در نواختن، شرکت در آوازهای دسته جمعی و یا بعنوان شنونده آنها.

۸- ایجاد کلاسهای اختصاصی برای شاگردان با استعدادتر و ایجاد لابراتوارهای سمعی با وسائل و دستگاههای متناسب.

۹- اجرای موسیقی بطور فردی و جمعی.
برنامه متعادل - بمنظور توسعه موسیقی در دبیرستانها و گنجاندن آن در

برنامه تحصیلی ایجادیک برنامه منظم و متعادل که متناسب با احتیاجات و خواسته‌های افراد و گروهها باشد واجب است. اینک خلاصه‌ای از برنامه موسیقی برای دبیرستانهای کوچک و بزرگ شرح داده میشود.

۱- درسیکل اول دبیرستان (۷-۸-۹)

۱- کلاسهای موسیقی همگانی که باید بدون در نظر گرفتن تجربه شاگردان در موسیقی تشکیل شود و کلاسهای گوناگونی مانند تاتر، آوازی یا استماع موسیقی ترتیب داده شود.

۲- کلاسهای برای موسیقی آوازی، ترتیب گروههای کر، تریو و آوازهای

دسته جمعی.

۳- کلاسهای جهت موسیقی ضربی و تعلیم موسیقی بادی وزهی برای مبتدیان

و کلاسهای سطح بالاتر برای شاگردان سطح بالا.

۴- ترتیب کلاسهای اختیاری موسیقی برای شناسائی تئوری موسیقی

بخصوص در پایان سیکل اول.

۵- مرتبط و هماهنگ ساختن تأثیرات موسیقی خارجی مانند رادیو،

تلویزیون، فیلم، خانه و کلیسا با آنچه در کلاس و مدرسه آموخته میشود.

۲- درسیکل دوم دبیرستان (۱۰-۱۱-۱۲)

۱- کلاسهای موسیقی همگانی بدون در نظر داشتن تجربه شاگرد در موسیقی

که شبیه کلاسهای سیکل اولست منتها مطابق با علاقه و احتیاجات شاگردان

سیکل دوم.

۲- کلاسهای موسیقی آوازی

۳- کلاسهای تعلیم موسیقی ضربی، بادی، زهی، و تعلیم ردیف و مضراب

برای مبتدیان و شاگردان سطح بالا.

۴- کلاسهای آموزشی تئوری موسیقی و ستایش و تحسین از موسیقی که

انتخابی و اختیاری باشد.

۳- فعالیتهای غیررسمی- فعالیتهای غیررسمی موسیقی در سالهای مختلف

دبیرستان که احتیاجات اجتماعی و تفریحی شاگردان را برآورده میسازد در

چنین اوقات متاسفانه بعنوان برنامه‌های اضافی و فعالیتهای فوق برنامه محسوب شده و چنین استدلال شده که این نوع فعالیتهای اضافی بوده و آنطور که باید اهمیت و تأثیر فعالیتهای رسمی را در برنامه آموزشی ندارد درحالیکه تامین خواسته‌های اجتماعی و تفریحی شاگردان بوسیله فعالیتهای غیر رسمی باندازه فعالیتهای رسمی اهمیت دارند. روشها و فعالیتهای غیر رسمی که به شناسائی موسیقی کمک میکند و موثر است بشرح زیر است :

- ۱- برنامه‌های مجلسی - برنامه‌های آواز دسته جمعی - نمایشات انجمن موسیقی مدرسه - نمایشهای هنرمندان خارج از مدرسه و کلوپهای موسیقی .
- ۲- ترتیب محاورات و کنسرتها و اجرای آن توسط شاگردان .
- ۳- کنسرتها آموزشی .
- ۴- تشکیل انجمنهای موسیقی در زمینه‌های مختلف : دوستداران صفحه، رهبری رقصهای ملی و غیره .

۵- برنامه‌های موسیقی در اجتماعات.

موسیقی باید متناسب با احتیاجات جمیع شاگردان و موقعیت زمان و همردیف با سایر مواد درسی تدریس شود و هدف معلمان موسیقی دبیرستانها باید تعلیم موسیقی برای ترقی سطح فرهنگ بوسیله راهنماییهای لازم باشد. تنظیم برنامه موسیقی از مراحل اولیه است و طی سالیان بعد باید توسعه یافته و بر اساس تشخیص معلمان و احتیاجات شاگردان و تغییرات اجتماع و مدرسه اصلاحات و تغییرات لازم در آن صورت گیرد.

ترجمه و تلخیص شهین عالمی